

Salainen Satumaa

Lastenmusiikinäytelmän suunnittelu ja
toteutus

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Musiiin koulutusohjelma
Varhaisiän musiikkikasvatus
Opinnäytetyö
Kevät 2016
Helinä Haapala

Lahden ammattikorkeakoulu
Musiikin koulutusohjelma

HAAPALA, HELINÄ MARITTA: Salainen Satumaa
Lastenmusiikinäytelmän
suunnittelu ja toteutus

Varhaisiän musiikkikasvatuksen opinnäytetyö, 34 sivua, 5 liitesivua

Kevät 2016

TIIVISTELMÄ

Tässä taiteellis-toiminnallisessa opinnäytetyössä kuvaan lasten musiikinäytelmän suunnitteluprosessia ja toteuttamista. Musiikinäytelmä esitettiin Lahden ammattikorkeakoulun tiloissa syksyllä 2015. Tämä oli samalla minun ja ystäväni Maija Sipiläisen päättökonsertti. Konserttiamme oli mukana arvioimassa neljän hengen raati.

Käsittelen työssäni aihealueeseen liittyvän kirjallisuuden sekä omien kokemusteni pohjalta musiikinäytelmän tekemisen eri vaiheita käsikirjoituksen työstämisestä aina esitykseen ja arviointiin saakka. Olen laatinut näytelmämme eri osa-alueisiin liittyen kyselylomakkeen, johon vastasi kolme yleisössä ollutta aikuista. Avaan työssäni aikuisilta ja arvioivalta raadilta saamaamme palautetta. Kuvailen myös lapsiyleisön reaktioita näytelmän aikana.

Työni lopussa pohdin kysymystä siitä, mikä tekee hyvän lastennäytelmän ja mitä hyötyä tämänkaltaisesta musiikinäytelmästä voi olla lasten elämässä. Pohdin myös, miten musiikinäytelmäämme voisi kehittää ja viedä eteenpäin jatkossa.

Mielestäni hyvä lastennäytelmä sisältää elämyksiä jotka tarjoavat voimavaroja lasten kasvuun ja kehitykseen. Näytelmässä lapset saavat olla mukana aktiivisina toimijoina. Heidän ideoilleen ja ajatuksilleen on jätetty tilaa. Myös huumori on tärkeä osa lastennäytelmää, ja näytelmän aihepiiriin tulee koskettaa lasten maailmaan. Uskon, että musiikinäytelmämme rikastuttaa lasten mielikuvitusta ja tarjoaa heille mieleenpainuvan kulttuurikokemuksen. Lapset oppivat näytelmässämme myös uusia lauluja ja loruja osallistavan toiminnan kautta. Näytelmämme aihepiiri käsittelee ystävyyttä ja erilaisuuden hyväksymistä, mikä on mielestäni tärkeä ja ajankohtainen aihe.

Asiasanat: lastenmusiikinäytelmä, teatteri, säveltäminen, taidekasvatus

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Music Education

HAAPALA, HELINÄ MARITTA: "Salainen Satumaa"
Planning Process and
Realization of Children's Musical
Play

Bachelor's Thesis in Early Childhood Music Education, 34 pages, 5 pages
of appendices

Spring 2016

ABSTRACT

In this creative arts' thesis the author will describe the planning process and realization of children's musical play. This musical play was performed at Lahti University of Applied Sciences, in autumn 2015. At the same time, Maja Sipiläinen, the author's friend, and the author had their final concert and a four-person jury evaluated it.

In the thesis, the author will describe - through her own experiences and through the literature linked to the topic - the steps of her musical play, from writing the script to the play's actual performance and evaluation. The author created a questionnaire form that included nine questions that related to different parts of the play. Three adults, chosen from the audience, answered the questionnaire after the play performance. The thesis will examine and discuss the feedback results received from the three adults as well as from the four-person jury. In addition, the author will describe the children's reactions observed during the play.

At the end of the thesis, the author will ponder the following questions: what makes a good children's play, what benefits can such musical plays bring to children's lives, and how can plays be developed in the future.

According to the author, good children's plays offer experiences that enhance the growth and development of children. It is important that children are active participants and their ideas and thoughts are considered in the play. Humor is also an important part of children's play and the topic of the play should relate to the children's world. The author believes that their musical play enriches children's imagination and offers memorable cultural experiences. The children also learn new songs and short rhymes. The topic of the musical play deals with friendship and with the acceptance of different people. The topic is both important and current.

Key words: children's musical play, theatre, composing, art education

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	SUUNNITTELUVAIHE	3
2.1	Käsikirjoituksen työstäminen	3
2.1.1	Draaman kaari	4
2.1.2	Tarinan henkilöhahmot	4
2.2	Laulujen säveltäminen	7
2.2.1	Aarretango	8
2.2.2	Niin kuin sinäkin	9
2.2.3	Ullakko	9
2.2.4	Matkustetaan	10
3	NÄYTELMÄN HARJOITTELU JA TOTEUTUS	12
3.1	Käsikirjoituksen muotoutuminen	12
3.2	Näytelmän läpimenot	13
3.3	Musiikin liittäminen näytelmäharjoituksiin	14
3.4	Lavasteet ja rekvisiitta	15
3.5	Esitys	16
4	NÄYTELMÄSTÄ SAAMAMME PALAUTE	19
4.1	Lasten osallistaminen ja heidän reaktionsa	19
4.2	Aikuisilta saamamme palaute	21
4.3	Arvioivan raadin palaute	23
5	POHDINTA	25
	LÄHTEET	33
	LIITTEET	35

1 JOHDANTO

Suunnittelimme ja toteutimme yhdessä opiskelutoverini Maija Sipiläisen kanssa 5-10-vuotiaille lapsille suunnatun musiikinäytelmän, joka esitettiin Lahden ammattikorkeakoulun tiloissa syksyllä 2015. Tämä oli samalla päättökonserttimme, ja sitä oli arvioimassa neljän hengen raati. Olin pohtinut opinnäytetyöni aihetta kesän ja syksyn aikana paljon. Olin ajatellut, että se kertoisi jollain lailla lastenlaulujen säveltämisestä. Aloittaessamme työstää musiikinäytelmää tuntui, että halusimme säveltää siihen jonkin oman laulun. Lauluja alkoikin syntyä suunnitteluprosessin edetessä enemmänkin, koska emme löytäneet sopivia muiden säveltämiä lauluja kaikkiin näytelmän kohtiin. Tästä lähti ajatus opinnäytetyöni yhdistämisestä päättökonserttiimme.

Musiikinäytelmämme rakentui luontevasti ystävyys-teeman ympärille. Halusimme tuoda sen kautta esille, kuinka erilaisia ihmiset ovat ja kuinka tämä erilaisuus ystävyys-suhteessa voi olla suuri rikkaus. Aihe on mielestämme ajankohtainen ja tärkeä jatkuvasti muuttuvassa ja globalisoituvassa maailmassa. Toinen tärkeä teema, joka tuli näytelmässämme esille, oli se, kuinka ahneus ja pelkkä oman edun tavoittelu saattaa tuhota ystävyden. Sen sijaan yhteistyö ja toisten auttaminen saa aikaan sen, että voidaan yhdessä ratkaista ongelmia ja selvitä erilaisista vaikeista tilanteista, joita elämässä tulee vastaan. Mielestäni musiikinäytelmät tai erilaiset musiikin opetustilanteet luovat hyvän mahdollisuuden tällaisten suurempien kysymysten käsittelyyn lasten kanssa. Koemme tulevina varhaisiän musiikkikasvattajina, että kaikenlaiset kulttuurielämykset ja niiden kautta oppiminen ja maailman ymmärtäminen ovat tärkeä osa lasten kasvua ja kehitystä.

Ruokonen kirjoittaa, että musiikillisesti rikas ympäristö luo kasvualustaa lapsen spontaanille ja uutta luovalle musiikilliselle toiminnalle (Ruokonen 2001, 121). Olen tästä samaa mieltä. Toivon, että meidänkin musiikinäytelmämme saa olla osaltaan rikastuttamassa erilaisten lasten ja nuorten musiikkielämää.

Kuvaan opinnäytetyössäni uuden musiikinäytelmän syntyprosessia ja harjoitusten eri vaiheita aina esitykseen saakka. Lisäksi pohdin työssäni kysymystä siitä, mikä tekee hyvän lastennäytelmän ja mitä merkitystä musiikinäytelmällä voi olla lapsen elämässä. Mietin työni lopussa myös sitä, miten näytelmäämme voisi kehittää ja viedä eteenpäin tulevaisuudessa, ja pohdin, olisiko tällaiselle näytelmälle kysyntää.

Koska musiikinäytelmä, jonka toteutimme, oli arvioitava konsertti, siihen liittyi tietynlaisia kriteerejä. Näistä tärkeimmät olivat muusikontaitomme ja kykymme osallistaa lapsia mukaan näytelmään. Käsikirjoitusta laatiessamme otimme huomioon nämä kriteerit. Ruokosen mukaan lasten musiikkikasvatuksessa on luontaista lähteä liikkeelle elämysten, kokemusten ja spontaanin toiminnallisuuden kautta. Leikin yhdistäminen erilaisten musiikillisten havaintojen harjoitteluun auttaa parantamaan musiikillisten käsitteiden oppimisprosessia. (Ruokonen 2001, 124.) Uskon että musiikinäytelmään voi sisällyttää erilaisia musiikillisiä käsitteitä, joita lapsi oppii huomaamatta iloisen yhdessä tekemisen lomassa.

Olemme suunnitelleet musiikinäytelmämme eri osa-alueet ystäväni Maijan kanssa. Näyttelijäntyöhön ja musiikillisiin asioihin meille on antanut ohjausta päättökonserttiimme ohjaava laulunopettajamme Kristiina Kattelus. Työryhmäämme kuuluivat myös muusikot Riku Haapala ja Jari Erma, jotka ovat jakaneet kanssamme ideoita näytelmän taustamusiikkiin, ääniefekteihin sekä hieman laulujen sovituksellisiin asioihin liittyen. Näytelmäharjoitusten loppuvaiheessa päättökonserttiimme tuli mukaan myös koulumme säestäjä Anu Silvasti täydentämään bändiä.

2 SUUNNITTELUVAIHE

Konsertin suunnittelu alkoi toukokuussa 2015, jolloin sovimme jo muutamia yhteisiä tapaamisia ystäväni Maijan kanssa. Päätimme melko nopeasti, että konsertin tarina kertoisi ystävydestä. Ajattelimme, että se käsittelee myös erilaisuuden hyväksymistä, mikä oli mielestämme tärkeä aihe. Tapasimme erään korkeakoulumme laulunopettajan toukokuussa, ja hän antoi meille jo heti alkuun muutamia ideoita näytelmän sisältöön. Maija oli laulanut laulutunnilla ”Somewhere over the rainbow” –kappaletta, ja tätä kautta tuli idea sateenkaaresta ja siitä, että näytelmä voisi sijoittua jonkinlaiseen satumaahan.

Meidän piti jo suunnittelun alkuvaiheissa olla tietoisia siitä, että näytelmämme arvioidaan tietyin kriteerein, sillä kyse oli päättökonsertista. Molempien täytyi esimerkiksi antaa säestysnäyte jollakin säestyssoittimella, soolo-lauluja tuli olla molemmilla yhtä paljon ja sen lisäksi joidenkin laulujen tuli sisältää myös ensemble-laulua, äänissä laulamista. Olimme Maijan kanssa tehneet vastaavanlaista teatteriprojektia aiemmin ensimmäisenä opiskeluvuonna yhdessä muiden opiskelutovereidemme kanssa, joten olimme luottavaisia sen suhteen, että yhteistyömme tulisi sujumaan mutkattomasti.

2.1 Käsikirjoituksen työstäminen

Käsikirjoituksen työstäminen alkoi eräänä kesäkuisena päivänä Maijan luona Vantaalla. Varasimme paljon aikaa. Aloitimme niin, että Maija toimi kirjurina ja me molemmat kerroimme ideoitamme ja ajatuksiamme ääneen. Oli suhteellisen helppoa aloittaa käsikirjoituksen ensimmäisiä lukuja, sillä jonkinlaista pohjatyötä olimme ideoineet jo keväällä. Olimme kuitenkin molemmat tietoisia siitä, että työ tulisi viemään paljon aikaa, joten aloitimme mahdollisimman ajoissa. Päätimme, että emme vielä mieti tarinan toteuttamista näyttämöllä, vaan ensin laadimme tarinan ja vasta sitten mietimme, onko kaikkia sen osioita mahdollista toteuttaa.

Ensimmäisellä tapaamiskerralla sovimme näytelmän toteutusajankohdan. Päivämäärän sopiminen helpotti ja selkeytti suunnittelun aikatauluttamista. Päätimme myös, että käsikirjoituksen tulisi olla lähetyskunnossa syyskuun alussa, jotta ohjaava opettajamme pääsisi arvioimaan ja antamaan meille ohjeita siihen liittyen.

2.1.1 Draaman kaari

Elämään kuuluvat suru ja ilo, hyvyys ja pahuus, mutta sadussa hyvä voittaa aina, ja paha saa palkkansa (Baric 2002).

Käsikirjoituksen raakaversio oli valmiina syyskuussa, ja saimme lähetettyä sen aikataulussa ohjaavalle opettajallemme. Draaman kaaresta oli kehkeytynyt mielestäni aika lailla sadulle tyypillinen muoto, vaikka emme olleet tietoisesti pyrkineet siihen. Kirjassa *Luovan prosessin tunteet* kerrotaan, että draamallisen kertomuksen rakenteelle on tunnusomaista se, että päähenkilö yrittää ratkaista eteensä tullutta ongelmaa ja että tällaista rakennetta hyödynnetään kaikissa elokuvan lajityypeissä (Renander 2003, 17). Myös meidän näytelmämme sisälsi tällaisia elementtejä: kaksi ystävästä pitkästyä arkiseen elämäänsä ja haluaa löytää uusia seikkailuja, lopulta he päättävät mennä tutkimaan ullakkoa ja sitä kautta päätyvät Satumaahan. Siellä he saavat tehtäväkseen palauttaa ystävyiden voimalla takaisin valon, joka on kadonnut tarinan ilkeän noidan piilottamana. Matkalla ystävykset kokevat monenlaisia haasteita, mutta lopulta he selvittävät ongelman ja Satumaa pelastuu.

2.1.2 Tarinan henkilöahmot

Henkilöhahmot valikoituivat luonnostaan niin, että päätimme esittää kahta ystävästä ja halusimme korostaa sitä, että he ovat luonteeltaan erilaisia. Syntyi idea siitä, että toinen henkilöistä olisi hieman ujompi ja ehkä sisäänpäinkääntyneempi ja toinen olisi rempseämpi ja rohkeampi. Minusta

tuli lopulta se rempseämpi ja Maijasta ujompi hahmo. Tapio Toivanen kirjoittaa, että käsitys roolihenkilöistä ja heidän luonteestaan rakentuu juonen kehityksen ja toiminnan kautta. Päähenkilöiden pyrkimykset ovat toiminnan keskiössä. Jännitettä päähenkilöiden välille syntyy silloin, kun heidän pyrkimyksensä eivät kohtaa. (Toivanen 2010, 69.) Meidän näytelmässämme heti ensimmäisessä kohtauksessa toinen päähenkilöistä haluaa mennä tutkimaan salaperäistä ullakkoa pyrkimyksensä löytää uusia seikkailuja pitkästyttävän arjen keskelle. Ujompaa henkilöahmoa ajatus pimeästä ullakosta pelottaa, ja sinne on kaiken lisäksi kielletty menemästä. Hän haluaisi mieluummin pysyä turvallisesti alakerrassa ja pelata PlayStationia yhdessä ystävänsä kanssa. Henkilöiden tavat reagoida erilaisiin asioihin tuovat heti näytelmän ensimmäisessä kohtauksessa esille heidän erilaisia luonteitaan. Yleisö pystyy tämän kautta jo näytelmän alussa tekemään tulkintoja siitä, millaisista henkilöistä on kyse.

Nimet henkilöahmoille valikoituivat vasta myöhemmin. Selasimme netissä erikoisia suomalaisia tyttöjen nimiä, ja lopulta silmiimme osuivat nimet *Auna* ja *Juno*. Nämä sopivat mielestämme hyvin yhteen, joten päätös oli tehty. Myöhemmin näytelmäharjoituksissa ohjaava opettajamme kuitenkin ehdotti että nimet olisivat *Aino* ja *Juno*, sillä Auna oli hänen mielestään hieman epäselvä kuulijan korvaan ja vaikea lausua, ja lasten tulisi kuitenkin saada päähenkilöiden nimistä hyvin selvää. Niin päädyimme Ainoon ja Junoon.

Tarinassamme esiintyi myös *metsänpeikko*, joka oli hauska keppinukke. Aluksi mietimme, voisiko peikko olla oikea ihminen, mutta halusimme pitää työryhmämme mahdollisimman pienenä, joten nukke valikoitui peikoksi. Peikko oli Satumaassa sijaitsevan metsän pieni asukki, joka oli hieman yrmeä, omituinen otus, mutta kuitenkin ystävällinen ja viisas. Hänen tehtävänsä näytelmässä oli juonen kannalta erittäin tärkeä, sillä lopulta hän kertoi ystävyksille tärkeää tietoa siitä, kuinka he voisivat pelastaa satumetsän pimeyden kirouksesta. Aluksi ajattelimme, että kohtauksessa, jossa peikko puhui, olisi Maijan hahmolla Junolla mahdollisimman vähän repliikkejä, koska hän puhuttaisi peikkoa ja liikuttaisi sitä. Käytännön syistä

tulimme kuitenkin siihen tulokseen, että oli helpompaa, kun puhuttajana toimikin Riku, toinen bändimme pojista. Päädyimme siihen ratkaisuun, että Riku puhuisi mikrofoniin ja näin peikon puhe olisi vahvistettu ja kuuluisi äänentoistolaitteista, jotka asetettiin näyttämön molemmille puolille. Ajattelimme, että näin lapset eivät kiinnittäisi huomiota liikaa puhujaan vaan peikkoon, kun ääni ei tullut vain yhdestä lähteestä vaan joka puolelta. Meidän oli myös koko ajan katsottava puhuvaa keppinukkea, jotta lasten huomio kiinnittyisi siihen ja pysyisi siinä koko kohtauksen ajan.

Keppinukken käsittely ja sen kanssa näyttelemisen ei ollut mikään helppo tehtävä. Huomasin joissakin harjoituksissa, että välillä peikkonukken puhuessa katse saattoi lähteä harhailemaan, vaikka sen olisi pitänyt olla tiukasti kiinnittyneenä nukkeen. Samalla oli vielä reagoitava sen puheeseen omilla eleillä ja ilmeillä aivan kun oikea henkilö puhuisi.

Kirjassa *Haltioitumisen hetkiä* puhutaan siitä, kuinka jokaiseen teatterinukkeen tutustuminen on kuin uuteen soittimeen tutustumista. Vasta kun sen mahdollisuudet ja rajoitteet sekä tekniikka tunnetaan, on mahdollista pureutua ilmaisuun ja tulkintaan. (Baric 2002, 53.) Meillä aika loppui vähän kesken, eikä Maija ehtinyt harjoitella valmistamallaan nukella kuin muutaman kerran. Kuitenkin ohjaavan opettajamme pienillä vinkeillä saimme mielestäni nukkeen uskottavuutta ja lapset tuntuivat pitävän siitä.

Tarinan neljänneksi henkilöhahmoksi valikoitui noita nimeltä *Olga*. Hänestä kerrottiin käsikirjoituksessa, mutta olimme jo kauan ajatelleet, että hän ei kuitenkaan konkreettisesti esiintyisi näytöksessä. Päätimme kuitenkin varsin myöhäisessä vaiheessa, että Olga voisi olla Jari eli toinen bändimme pojista ja että hänellä oli vain pieni rooli, missä hän näyttäytyisi erittäin lyhyen aikaa näyttämöllä. Olga oli siis paha noita, jonka sydämessä asui pimeys. Hän oli yksinäinen ja halusi, että vain hän saisi hallita koko taikametsää ylimpänä auktoriteettina. Olga on hahmo, joka inhoaa ystävyyttä ja kaikkea hyvää, mitä maailmasta löytyy, ja hän tekee näytelmässä kaikkensa, että ystäväysten vahva side katkeaisi ja että taikametsän pelastaminen tämän takia epäonnistuisi. Hän laittaa

Satumaan jokeen ”väärän aarteen”, joka on kimalteleva timantti, ja Aino ja Juno sokaistuvat hetkeksi aarteen kauneudesta. Se on vähällä tuhota päähenkilöiden ystävyys, sillä se saa ahneuden heräämään, kun kumpikin ystävyksistä haluaisi aarteen itselleen.

2.2 Laulujen säveltäminen

Aloittaessamme suunnitella näytelmää emme ajatelleet, että säveltäisimme lauluja niin paljon kuin niitä lopulta syntyi. Kuitenkin lauluja miettiessämme kehkeytyi yhdeksi haasteeksi löytää juuri sopivia lauluja näytelmän tiettyihin kohtiin, ja jos emme löytäneet jotain laulua, sävelsimme itse sellaisen. Huomasimme Maijan kanssa, että myös säveltäessä yhteistyömme sujui hyvin. Mielestäni tällainen yhteistyöskentely on rikkaus, koska näin yhteisissä kappaleissa kuuluu molempien tyyli säveltää ja toiselta saa uusia ideoita. Suomalainen klassisen musiikin säveltäjä Mikko Heiniö kuvailee mielestäni yhteissäveltämistä osuvasti:

Säveltäjän yksinäisyys ja erillisyytensä on murrettavissa vieläkin kouriintuntuvammin kuin muusikkojen kanssa seurustelemalla: ottamalla toinen luova persoonallisuus mukaan prosessiin alun alkaen. Ensinnäkin tämä asetelma pakottaa säveltäjän tilanteeseen, johon hänen olisi joka tapauksessa syytä pyrkiä: ottamaan vastaan uusia haasteita — kitkaa ja jännitettä saa ja pitääkin olla, kunhan ne muuntuvan energiaksi ja intensiteetiksi eivätkä pelkäksi käryksi. (Heiniö 2006, 26–27.)

Joskus toisen ideat varsinkin sävellystyön alussa saattavat tuntua oudoilta, mutta vain siksi, että itse on tottunut omissa sävellyksissään huomaamatta tekemään itselleen luontaisia ja välillä suhteellisen samana toistuvia ratkaisuja esimerkiksi soinnutuksissa tai melodioissa. Toisinaan taas yhteissäveltäessä tulee sellainen tunne, että asiat vain luonnistuvat, koska toisen ihmisen uudet ideat ikään kuin sulautuvat omiin ideoihin. Maijan kanssa säveltäessä meille kävi aika useasti näin. Lopulta sävelsimme molemmat näytelmää varten yhden omat kappaleet ja kaksi yhteistä

kappaletta, ja sen lisäksi sovitimme hieman joitakin muiden tekemiä kappaleita. Näytelmään valikoitui myös yksi minun tekemäni laulu, jonka olin säveltänyt jo aikaisemmin erästä koulun kurssia varten.

Sävellysten valmiiksi saattamiseen vaikutti tiukka aikataulu, mikä sai meidät toimimaan nopeasti ja näin saimme asioita tehdyksi. Minuun vaikutti myös Maijan into säveltää omia lauluja ja ehkä jollain lailla myös kunnianhimo ja tahto tehdä näytelmästä mahdollisimman laadukas ja ”meidän näköinen” kaikilta osin. Kuvaan seuraavissa kappaleissa yksityiskohtaisemmin sitä, miten yhteiset sekä minun yksin tekemäni laulut syntyivät.

2.2.1 Aarretango

Aarretango syntyi yhteisistä lauluista ensimmäisenä. Se syntyi harvinaisen nopeasti tilanteessa, jossa emme olleet edes ajatelleet säveltää mitään. Olimme kahdestaan koulumme luokassa ja olimme ennen laulun tekemistä pohtineet kohtausta, jossa ystävykset löytäisivät aarteen. Minä tapailin samalla pianolla jotain sointukierroja, ja yhdessä rupesimme vain keksimään kohtaukseen sopivaa laulua. Tämä laulu alkoi oikeastaan sanoitusten pohjalta. Huomasin, että oli helppoa aloittaa säveltäminen, kun tiesimme aika tarkasti, mitä kohtauksessa tapahtuisi. Ideoimme melodiaa ja sanoja kriitikittömästi, ja kohta oli jo syntynyt kappaleen ensimmäinen säkeistö.

Kohtaukseen sopi kappaleen tyyliksi kiihkeä tango, koska ystävät riitelivät kohtauksessa. Kokonaisuudessaan tämän kappaleen tekeminen vei meiltä vain noin vartin, mikä on hieman harvinaista, mutta sopivassa yhteisessä luomisen innossa tuntui, että kappale syntyi kuin itsestään. Mietimme, että kappaleeseen sopisi myös instrumentaalinen välisoa, jonka sävelsin kappaleen tunnelmaa myötäillen. B-osaan muotoutui oikeastaan soittajien ansiosta beguine-komppi, joka sopi täydellisesti kohtaan, missä ystävykset ylistivät löytynyttä aarretta. Tein myöhemmin kappaleeseen myös tanssikoreografian, joka mielestämme kruunasi kohtauksen dramaattisuudellaan.

2.2.2 Niin kuin sinäkin

Niin kuin sinäkin -kappale syntyi oikeastaan sen takia, että tarvitsimme molemmille tarpeeksi solistista laulettavaa, kun kyse oli kuitenkin arvioitavasta näyttökonsertista. Olimme saaneet ohjaavalta opettajaltamme ohjeen, että henkilöhahmojen luonteiden pitäisi erota toisistaan tarpeeksi eri tilanteissa. Tämä laulu sävellettiin Maijalle, ja päätimme, että se korostaisi Maijan näyttelemän henkilöhahmon Junon ujoutta ja sisäänpäin kääntyneisyyttä, mutta samalla intohimoa ja hänen haluaan tulla ulos kuorestaan. Laulu tuli sävellettyä oikeastaan Maijan innostamana ja taas kerran tilanteessa, missä emme alunperin olleet ajatelleet säveltää mitään. Päätimme käsikirjoituksesta jonkin kohdan, johon soololaulu sopi, ja mietimme, millainen laulu sopisi parhaiten siinä tilanteessa Maijan roolihahmon ajatuksiin ja kohtauksen tunnelmaan. Kappale syntyi sanojen ja niihin sovitettun melodian pohjalta. Lauloin itse keksimääni melodiaa ja samalla Maija soitti kitaralla erilaisia sointuja ja sovitti niitä melodiaan ja sanoihin, joita muotoilin lennossa. Lopulta kappaleesta muotoutui hieman country-henkinen, jollain lailla varsin iloinen ja rempseä sävellyks sanojen haikkeudesta huolimatta.

2.2.3 Ullakko

Ullakko -kappaletta säveltäessäni koin aikamoista luovuuden tuskaa. En tiedä, johtuiko se siitä, että se oli viimeinen kappale, joka näytelmään tarvittiin, ja koin, että minun oli pakko saada vain jotain aikaiseksi. Toisaalta oli ehkä hyväkin, että jouduin näkemään enemmän vaivaa tähän sävellykseen, sillä Maijan ja minun yhteiset kappaleet olivat syntyneet vaivattomasti. Tein aluksi näytelmän ensimmäistä kohtausta ajatellen kappaleen nimeltä *Seikkailemaan syntynyt*, ja lähetin siitä version Maijalle. Tässä vaiheessa tuntui, että kokeilin vain kaikkea, en kritisoinut omia sanoituksiani tai oikeastaan mitään muutakaan säveltämiseen liittyen, vaan annoin vain ajatusteni tulla ulos paperille. Kun seuraavana päivänä kuuntelin tekemäni sävellyksen, se ei enää miellyttänytkään minua. Kiire

oli kova ja paineet alkoivat kasautua, mutta koitin silti ajatella, että saan vielä kappaleen sävellettyä uudestaan.

Olimme päättäneet Maijan kanssa aiemmin, että kyseisessä sävellyksessä tulisi ilmi henkilöihahmoni Ainon rempseä ja utelias luonne ja että se sijoittuisi ensimmäisen kohtauksen loppupuolelle, mikä loisi luontevan siirtymän seuraavaan kohtaukseen. Idea lopulliseen kappaleeseen lähti laulumelodiasta, jota hyräilin ajatellessani salaperäistä ullakkoa ja sitä, miten jännittävää sinne meneminen henkilöihahmoista olisi. Sanat ja soinnut rakentuivat myös tämän ajatuksen pohjalta. Olin hyvin epävarma tästä kappaleesta, vaikka se oli mielestäni parempi kuin aikaisemmin tekemäni, mutta kun pääsimme yhdessä bändimme kanssa sovittamaan sitä, se heräsi jotenkin uudella tavalla eloon ja lopulta se sopi kohtauksen tunnelmaan mielestäni hyvin.

2.2.4 Matkustetaan

Tätä kappaletta en alun perin säveltänyt näytelmää varten, vaan paljon aiemmin erästä koulumme kurssia varten. Valitsimme sen näytelmään, koska se sopi hyvin näytelmän kohtaukseen, missä ystävykset lähtivät seikkailemaan Satumaassa. Tämä laulu syntyi osittain koulumme harjoitusluokassa, osittain kahvilassa. Toisen säkeistön tekstiin ja sovituksellisiin ideoihin sain apua muusikkopuolisoltani, jonka kanssa olen monesti työstänyt säveltämiäni kappaleita. Hän keksi tähän kappaleeseen myös toimivan bassolinjan. Kappaletta ei siis tarvinnut oikeastaan näytelmän takia enää sovittaa, kun sovitus oli jo olemassa ja olimme myös aikaisemmin keväällä jo äänittäneet demoversion siitä.

Toisen säkeistön sanoituksia muokkasinkin hieman näytelmään sopivammaksi, mutta muita muutoksia ei tarvinnut tehdä. Sisällytin *Matkalauluun* myöhemmin myös leikkiliikkeet, joihin lapset osallistuivat. Siinä kohtaa näytelmää lapset saivat seisoa ja liikkua, mikä auttoi osaltaan varmasti keskittymään näytelmän loppuosaan.

Näiden kappaleiden lisäksi Maija sävelsi näytelmän viimeiseen kohtaukseen laulun nimeltä *Sinusta luovu en*. Se kiteyttää mielestäni erittäin hyvin näytelmän sanoman, koska se puhuu ystävyysmerkkyydestä ja erilaisuuden rikkaudesta.

Näytelmä sisälsi omien sävellystemme lisäksi myös viisi muiden säveltämää kappaletta, joita sovitimme jonkin verran näytelmää varten. Lähinnä kappaleita lyhennettiin tai muokattiin hieman näytelmään sopivammiksi. Poikkeuksena oli *Potpuriksi* nimeämämme kappale. Siinä yhdistimme kappaleen *Cherbourg*in *sateenvarjot* elokuvan Poika ja ilves -teemaan. Sovitin kappaleet niin, että ne yhdistyivät yhdeksi kokonaisuudeksi pianolla tekemäni välisoiton avulla, ja lisäksi lyhensin niitä. Maija muokkasi *Cherbourg*in *sateenvarjojen* sanoituksia näytelmään sopivammiksi. Tarkemmat tiedot kaikista kappaleista löytyvät käsiohjelmasta, joka löytyy liitteistä.

3 NÄYTELMÄN HARJOITTELU JA TOTEUTUS

Leikillä ja näytelmällä on paljon yhtymäkohtia. Molemmat ovat kuvitteellisia toimintoja. Teatteri muistuttaa leikkiä, johon se taidelajina perustuu. (Airaksinen & Okkonen 2006, 9.)

3.1 Käsikirjoituksen muotoutuminen

Teatterissa on erilaisia työtehtäviä, jotka jakautuvat eri ihmisille. Niitä ovat esimerkiksi lavastaja, pukusuunnittelija, koreografi, säveltäjä, kapellimestari, valo- ja äänisuunnittelijat sekä maskeeraaja. (Airaksinen & Okkonen 2006, 127.) Meidän lastenmusikaalissamme vastuullamme oli oikeastaan miltei kaikki nämä osa-alueet. Opettajamme Kristiina Kattelus kuitenkin auttoi meitä ja toimi varsinkin suunnittelun loppuvaiheessa ohjaajana sekä dramaturgina. Hänen kanssaan kävimme muutamia kertoja kohta kohdalta läpi näytelmän käsikirjoituksen ja muokkasimme sitä selkeämmäksi ja luontevammaksi.

Käsikirjoitus muokkautui myös näytelmän läpimenoissa, sillä silloin kun teksti viedään käytäntöön, tulee ilmi, voiko joitain repliikkejä jättää pois tai tarvitseeko jotakin vielä lisätä tarinan eteenpäin viemiseksi. Ohjaajamme saattoi kyseenalaistaa joitakin kohtia, jotta olisimme itse perillä siitä, miksi jokin asia tapahtuu tai miksi roolihenkilö toimii tietyllä tavalla. Tällainen näytelmän työstäminen auttaa karsimaan pois kohtia tai henkilöiden toimintatapoja, jotka ovat näytelmän kokonaisuuden kannalta tarpeettomia. Mielestäni on hyödyllistä, että sekä käsikirjoituksen muokkaamiseen että läpimenojen seuraamiseen osallistuu ulkopuolinen ohjaaja, vaikka näytelmä tehtäisiinkin monelta osin ilman suurta työryhmää. Näin käsikirjoitukseen liittyvät epäjohdonmukaisuudet saadaan kitkettyä pois. Jyrki Tuulari kirjoittaa, että draamasta tekee draaman juuri tekstin sivumerkitykset eli toiminta, jota ei ole kirjoitettu näkyviin näytelmäkäsikirjoitukseen. Ne asettavat katsojan siihen tilanteeseen, jossa näytelmän henkilö on. (Tuulari 1996, 23.) Ohjaajamme kannusti meitä näytelmäharjoituksissa jättämään pois käsikirjoituksesta niin sanottuja turhia sanoja ja korvaamaan ne näyttelemällä. Olikin ihmeellistä huomata,

kuinka paljon sanoja voi jättää pois näytellessä ja lopputulos voikin olla ilmaisultaan paljon monipuolisempi kuin silloin, jos kaikki puhutaan auki.

3.2 Näytelmän läpimenot

Sinivuoren ja Sinivuoren mukaan läpimeno-oharjoitusten tarkoituksena on hitsata kohtauksittain harjoitellut näytelmän osat yhdeksi kokonaisuudeksi. Oman lastenmusikaalimme harjoituksissa pyrimme tähän. Ohjaajan vastuulla on, että pieninkään yksityiskohta, joka ei toimi, ei jää lopulliseen näytelmään. Jokaisessa kohtausharjoituksessa ohjaaja katsoo, vievätkö yksittäiset kohtaukset haluttuun tulokseen kokonaisuuden kannalta. (Sinivuori & Sinivuori 2000, 36, 43.)

Aloitimme näytelmän läpimenot todella myöhään siihen nähden, kuinka monta niitä olisimme tarvinneet tietynlaisen rentouden saavuttamiseksi tulevana esityspäivänä. Lukuharjoituksiakin olimme tehneet hyvin vähän, ja ensimmäisessä läpimenossa ohjaavan opettajamme kanssa jouduimme vielä osittain lukemaan näytelmää käsikirjoituksesta.

Ensimmäinen läpimeno oli Lahdessa kaksi viikkoa ennen esitystä, ja se sisälsi vielä paljon keskeytyksiä ja ohjaavan opettajamme kommentteja sekä parannusehdotuksia. Tämä oli hyvin hedelmällistä, vaikka ilman kiireistä aikataulua olisimme varmaan saaneet harjoituksista vielä enemmän irti. Toisaalta olen kuitenkin hyvin tyytyväinen siihen työhön, mitä me teimme Maijan ja ohjaavan opettajamme kanssa, sillä opimme lyhyessä ajassa mielestäni näyttelemään luontevammin.

Kiireellisen aikataulun takia ohjaava opettajamme antoi korjausehdotuksia rutkasti vielä kenraaliharjoituksissakin, koska hän ei ollut päässyt näkemään kokonaisuutta tarpeeksi ajoissa ja tarpeeksi usein. Meillä oli siis paljon omaksuttavaa vielä juuri ennen näytelmää, eikä kaikkea ollut suinkaan helppoa sulattaa viimeisenä iltana ennen esitystä. Meistä tuntui, että väsyneinä pyrkiessämme noudattamaan lukuisia ohjeita pystyimme omaksumaan vain osan niistä. Olikin yllättävää, että seuraavan päivän

esitys sujui hyvin. Monet edellisenä päivänä saamamme ohjeet muistivatkin mieleen odotettua paremmin.

3.3 Musiikin liittäminen näytelmäharjoituksiin

Saimme muusikot mukaan näytelmäharjoituksiin ensimmäistä kertaa kaksi viikkoa ennen esitystä. Meillä oli onneksi soittajina kaksi lahjakasta muusikkoa, ja tiesimme ettei meidän tarvitsisi huolehtia siitä, oppisivatko he kappaleet.

Mielestäni ensimmäinen läpimeno soittajien kanssa meni hyvin.

Työskentelimme niin, että menimme aluksi kohtaus kerrallaan näytelmää läpi ja katsoimme, miten musiikki istui siihen ja minkälaisia ääniefektejä ja taustamusiikkia kohtaus kaipaisi. Äänitimme kunkin kohtauksen erikseen, jotta meillä oli mahdollisuus kuunnella jälkeinpäin, miten kokonaisuus toimi ja samalla saimme harjoituksistamme materiaalia ohjaavalle opettajallemme. Ohjasimme bändiläisiä harjoituksissa ja kerroimme, millaista tunnelmaa kohtauksessa haettiin. Soittajat keksivät myös itse paljon musiikillisia ideoita näytelmän siirtymäkohtiin ja tiettyihin kohtauksiin, joissa musiikkia tarvittiin tunnelman luomiseen. Uusia ideoita syntyi läpimenojen lomassa. Meidän oli helppoa hyväksyä soittajien ideat, koska ne olivat mielestämme toimivia.

Taustamusiikki ja ääniefektit herättivät näytelmän henkiin aivan uudella tavalla. Ne auttoivat pääsemään näytelmän tunnelmaan paremmin sisälle. Käytimme instrumentaalimusiikkia esimerkiksi jännittävässä kohtauksissa, joissa Aino ja Juno menivät ullakolle, tai kohtauksessa, jossa noita tuli lavalle sermin takaa. Musiikki toimi myös erittäin hyvin tunnelman vaihtajana kohtauksessa, jossa ystävykset löysivät ullakolta satumaahan vievän putken; aluksi taustalla oli jännittävää musiikkia, ja kun he olivat päässeet putken toiseen päähän ja näkivät ensimmäistä kertaa kauniin Satumaan, musiikki vaihtui tunnelmalliseksi *Over the rainbow* -kappaleen introksi.

Myös ääniefektit saatiin hyvin tehtyä kitaralla ja bassolla, joten meidän ei tarvinnut käyttää äänitteitä ollenkaan. Kohtauksessa, jossa Aino avasi ullakon oven, tehtiin kitaralla narisevaa ääntä, joka sopi siihen mainiosti. Toisessa kohdassa, missä ukkonen jyrähti, soitettiin kova ja matala ääni bassolla. Nämä pienet efektit loivat näytelmään huimasti lisää jännitystä ja tunnelmaa.

Soitimme Maijan kanssa näytelmässä myös itse, sillä meitä arvioitiin myös muusikon taitojemme perusteella. Säestimme molemmat yhdet kappaleet pianolla, ja lisäksi Maija soitti huilua ja minä djembe-rumpua ja soitimme molemmat myös cajonia. Kohdat, jossa itse olimme soittamassa, oli suunniteltava niin, että siirtyminen soittimen luokse oli johdonmukaista ja luontevaa. Mielestämme onnistuimme tässä hyvin.

Viimeisillä viikoilla huomasimme, että näytelmämme kahdessa kappaleessa olisi hyvä olla ulkopuolinen pianisti. Olisimme jotenkin selvinneet kyllä ilmankin, mutta koska kyse oli näyttökonsertista, halusimme, että kappaleet kuulostaisivat mahdollisimman hyvältä. Koulumme säestäjä Anu Silvasti suostui tulemaan näytelmäämme soittamaan lyhyellä varoitusajalla, ja hän antoi minulle myös arvokkaita ohjeita vapaasäestyksellisiin asioihin viimeisellä viikolla ennen esitystä.

3.4 Lavasteet ja rekvisiitta

Olimme molemmat Maijan kanssa sitä mieltä, että haluaisimme pitää lavastuksen yksinkertaisena ja selkeänä. Koitimme mahdollisimman paljon käyttää jo olemassa olevaa rekvisiittaa, ja lainasimme myös muutamia esineitä eri henkilöiltä niin, ettei kaikkea tarvitsisi ostaa tai askarrella itse, koska näytelmässä oli muutenkin jo niin paljon tekemistä. Teimme listan kaikista esineistä, joita tarvittaisiin, ja kartoitimme, mitä löytyy koululta, mitä tarvitsee tehdä ja mitä ostaa.

Emme olleet käsikirjoitusta työstäessämme miettineet tarkasti, miten erilaiset kohtaukset toimisivat lavastuksen, rekvisiitan ja valojen puolesta, ja pelkäsimme, että jotkin ideat saataisivat osoittautua hankaliksi toteuttaa.

Muutamia näistä olivat käsikirjoituksessa esiintyvä silta, jonka alla virtasi joki, tai spottivalot, joiden oli määrä sammua ja syttyä tietyissä näytelmän kohdissa. Sellainen oli myös aarre, jonka oli määrä olla näyttävä, mutta kuitenkin kestävä, ettei se hajoaisi kohtauksessa, jossa kaverukset heittelivät sitä. Saimme kuitenkin lopulta kaiken tarvittavan hankittua, ja mitään kohtausta ei onneksi tarvinnut jättää pois.

Näyttämömme lavasteet olivat yksinkertaiset mutta toimivat. Saimme koulumme laulunopettajien luokasta kaksi peilisermiä, jotka peitimme vihreillä kankailla, jotta saisimme luotua saliin metsän tunnelman. Kiinnitimme kankaisiin muutamia huovasta tehtyjä kukkia, jotka saimme ystävältämme lainaksi. Metsän tunnelmaa saatiin luotua myös muutamalla huonekasvilla. Sillaksi löysimme pitkän ja matalan penkin ja joeksi sinisen kankaan. Aion ja Junon kodissa oli räsymatto ja kaksi PlayStation-ohjainta sekä ullakolla kruunu, miekka, kuva Junon ukista sekä Salaisen Satumaan kartta. Ullakolta Satumaahan johti tunneli. Se muodostui kahdesta kankaalla peitetystä pitkulaisesta pöydästä, joiden alta kuljimme Satumaahan.

Rekvisiittaan menee yllättävän paljon huomiota. Lavasteiden ja rekvisiitan mukaan tulo edellyttää, että on tarkasti sovittu, missä mikäkin tavara on milläkin hetkellä, jotta se löytyy silloin, kun sitä tarvitaan. Myös listan pitäminen tavaroista on erittäin tärkeää, jotta ennen esitystä ei tarvitse aina käyttää aikaa sen pohtimiseen, onko kaikki tarvittava mukana.

3.5 Esitys

Esityspäivänä saavuimme koulumme kamarimusiikkisaliin ajoissa avaamaan ääntä, virittämään soittimia ja varmistamaan, että kaikki tarvittava oli paikallaan. Koin itse olevani yllättävän virkeä ja keskittynyt edellisen päivän pitkistä harjoituksista huolimatta. Olin myös innoissani siitä, että vihdoinkin pääsisimme esittämään kovalla työllä tekemäämme näytelmää. Nyt oli aika nauttia näyttelemisestä ja laulamisesta.

Pian sali täyttyi yleisöstä. Siihen kuului yksi päiväkotiryhmä sekä kaksi erityislasten ja –nuorten ryhmää sekä heidän ohjaajansa. Mukana oli myös koulumme opiskelijoita. Ilmapiiri oli odottava ja jännittynyt. Koin, että lasten ja nuorten innokkuus ja energia tarttui minuun juuri ennen esitystä, ja tuntui, etten olisi malttanut odottaa enää esityksen alkua.

Esitys meni odotettua paremmin. Tuntui, että keskittyminen hetkeen ja pieni jännitys sai meidät näyttämään vielä paremmin kuin kenraaliharjoituksissa. Lapset ja nuoret olivat innokkaammin mukana kuin olimme osanneet odottaa. He osallistuivat aktiivisesti tilanteisiin, joissa pyysimme heitä osallistumaan, ja kuuntelivat tarkasti ja keskittyneesti tarinan kulkua.

Esityksestä lähti pois joukko tyytyväisen oloisia ohjaajia ja innokkaita lapsia ja nuoria. Olimme itsekkin tyytyväisiä esitykseen. Meille jäi sellainen olo, että tätä produktiota voisi esittää muuallakin. Myös esitystämme arvioiva raati oli samaa mieltä.

Seuraavaksi kuvia esityksestä:

4 NÄYTELMÄSTÄ SAAMAMME PALAUTE

Saimme musiikinäytelmästä monenlaista palautetta. Ensinnäkin keräsimme palautetta aikuisilta. Saimme taiteellisesta ja teknisestä toteutuksesta palautetta asiantuntijaraadilta. Lapsilta emme varsinaisesti keränneet palautetta, mutta saimme epäsuoraa palautetta näytelmän aiheuttamista reaktioista ja tilanteista, joissa osallistimme lapsia mukaan.

4.1 Lasten osallistaminen ja heidän reaktionsa

Maija Baricin mukaan lastenteatterin tekijältä vaaditaan erityisosaamista ja rokeutta heittäytyä ennalta arvaamattomasti käyttäytyvän yleisön eteen. Esiintyjän tulee olla kärsivällinen, ja hänen keskittymisensä ei saa herpaantua, vaikka jonkun tutti olisi hukassa tai toisen pitäisi päästä tarpeilleen kesken esityksen. Hyvä lastenteatterintekijä kunnioittaa lapsen mieltä, ja hänen rauhallinen sekä turvallinen olemuksensa välittyy yleisölle. (Baric 2002, 59.) Olen samaa mieltä siitä, että lapsia tulee kunnioittaa ja että heidän kykyjään ei tule aliarvioida. Lapset ovat nokkelia yksilöitä, ja heidän ideoitaan ja ajatuksiaan tulee kuunnella. Koin omassa esityksessämme, että onnistuimme pitämään lapsiyleisön kiinnostusta yllä koko esityksen ajan, ja vaikka esityksessä olikin muutama jännittävä kohtaus, ei kukaan tuntunut pelkäävän liikaa, vaan salissa pysyi mielestäni turvallinen tunnelma. Tähän toki vaikutti se, että ikärajamme näytöksessä oli viisi vuotta, mikä osoittautui juuri sopivaksi jännittäviä kohtauksia ajatellen.

Uskon, että lasten mielenkiinnon ylläpitämiseen esityksen aikana vaikutti se, että näytelmä sisälsi runsaasti kohtia, joissa he saivat osallistua. Heti toisen kohtauksen alkupuolella oli laulu, jonka aikana yleisö sai nousta seisomaan ja leikkiä mukana. Samassa kohtauksessa päähenkilöt Aino ja Juno löysivät Satumaasta taikarepun, jonka sisältä he taikoivat yhdessä lasten kanssa tavaroita. Repussa oli ohjeet, joissa kerrottiin, että tavaroita sai, jos pyysi niitä käsiä taputtaen. Aino ja Juno kokeilivat taputtaa yksin, mutta mitään ei tapahtunut. Sitten he pyysivät lapsia taputtamaan kanssaan, jotta taikasanat onnistuisivat. Lapset seurasivat tarkkaavaisina

ja innostuneina, kun taikarepusta alkoikin sitten ilmestyä yhteisvoimin taiottuja tavaroita. Aivan näytelmän lopussa päähenkilöt pyysivät lapsilta vielä apua. Kun lapset osallistuivat ystävyyslorun lausumiseen yhdessä Ainon ja Junon kanssa, Satumaahan palautui ystävyysvalon valo.

Lapsilla oli kautta näytelmän tärkeä rooli esityksen kulkua ajatellen. Ilman heitä päähenkilöt eivät olisi selvinneet tehtävistään. Tuntui, että lapset innostuivat erityisesti siitä, kun he tiesivät asioita, joita päähenkilöt eivät tieneet, ja he saivat avustaa päähenkilöitä erilaisten ongelmien ratkaisuisissa. Tuulari kirjoittaa, että tällainen toiminta, jossa katsoja tietää enemmän kuin näytelmän henkilöt, saa aikaan sen, että yleisö sitoutuu kiinteästi näyttämöllä tapahtuvaan toimintaan. Siinä luodaan tilanne, jossa näytelmän henkilöille tekisi välillä melkein mieli huutaa, etteivät he toimisi niin typerästi kuin toimivat. (Tuulari 1996, 31.) Meidän näytelmämme sisälsi myös tällaisia elementtejä. Varsinkin toisen päähenkilön Ainon äkkipikainen luonne sai aikaan sen, että hän teki hätäisiä johtopäätöksiä, jotka toivat ystäville useimmiten vain hankaluuksia Satumaassa.

Myös huumori oli tärkeä osa näytelmää. Lapsista oli esimerkiksi hyvin hauskaa, kun Juno yritti taikoa taikarepusta superisoa karkkia, mutta repusta ilmestyi vain pieni toffee. Toinen tilanne, joka nauratti lapsia, oli kohtaaminen, jossa Aino ja Juno olivat löytäneet Satumaasta taikalaatikon, mutta siihen kuuluva avain oli hukassa. He yrittivät kuumeisesti löytää avainta tuloksetta. Lopulta Juno huomasi, että se oli Ainon selässä olevan taikarepun pohjassa. Aino oli häkeltynyt, kun ei vielä näkynyt avainta missään. Juno otti tomerasti Ainosta kiinni, käänsi hänet ympäri ja laittoi hänet pyllistämään yleisöön päin repiäkseen repun pohjassa olevan avaimen irti. Lapsista tämä oli hurjan hauskaa.

Osallistamisen lisäksi näytelmämme sisälsi myös paljon tilanteita, joissa yleisö sai vain katsella ja kuunnella, ja sekin oli tärkeä osa näytelmän kokonaisuutta. Lapset eläytyivät laulujen tunnelmaan ja kuuntelivat tarkasti. Ruokosen mukaan elävän musiikin konserttielämykset ja musiikin kuuntelu kaikissa muodoissaan opastavat lasta eläytymään eri musiikin lajeihin ja ovat tie taidenautintoihin, elämän mielekkäisiin ja kantaviin

kokemuksiin (Ruokonen 2009, 27). Musiikinäytelmämme näytti olevan lapsille elämys. Se sisälsi myös monenlaista musiikkia, joka mielestäni oli monipuolista ja laadukasta. Lapsia ei tule aliarvioida tässäkään asiassa, vaan heille tulee tarjota parasta. Uskon, että kaikki musiikinäytelmän elementit yhdessä rikastuttivat lasten kokemusmaailmaa.

Lapsi voi saada teatteriesitysten kautta myös kanavan käsitellä omia tuntemuksiaan. Näytelmän henkilöihmisiin samaistuminen voi auttaa lapsia jäsentämään omia tunteitaan ja ajatuksiaan turvallisessa ympäristössä. Baric on mielestäni kiteyttänyt tämän ajatuksen hienosti: ”Eniten pidän tarinoista, jotka aukaisevat tunnelukkoja. Sellaisista, joissa hyvyyden ihmeitä tekevä voima liikuttaa katsojan kyyneliin, puhdistaa mielen ja lohduttaa.” (Baric 2002, 18.) Meidänkin tarinassamme hyvyys voittaa ja Satumaan pelastumisen lisäksi päähenkilöiden ystävyys ja yhteisymmärrys toisiaan kohtaan syvenee.

4.2 Aikuisilta saamamme palaute

Keräsin palautetta näytelmän jälkeen kolmelta aikuiselta. Kyselyyni vastasivat laulunopettaja, lastentarhanopettaja sekä musiikkipedagogiopiskelija. Lähetin kyselyn Facebookin kautta vastaajille noin kaksi viikkoa näytelmän jälkeen. Kyselylomake sisälsi yhdeksän kysymystä esityksen eri osa-alueisiin liittyen. Näitä olivat tarina, näytelmän musiikki, rooliasut ja rekvisiitta, lasten osallistaminen, heiltä saadut kommentit ja ikärajan soveltuvuus. Aikuiset saivat vastata kysymyksiin omin sanoin. Käytän kysymyksiä purkaessani vastaajista heidän ammattinimikkeitään.

Lastentarhanopettajan mielestä näytelmän tarina oli selkeä ja helposti seurattava. Siitä oli välittynyt lämpö ja vilpittömyys. Myös tunneilmaisuus oli ollut aidon oloista. Juoni kiinnosti lapsia, ja se oli myös jännittävä. Hän piti hyvänä koukkuna varsinkin poikia ajatellen sitä, että päähenkilöt pelasivat näytelmän ensimmäisessä kohtauksessa PlayStationia. Hänen mielestään näytelmän huumori puri lapsiin ja ystävyysteema oli tärkeä ja lapsille läheinen. Laulunopettaja taas kuvaili tarinaa omaperäiseksi

johdannaiseksi Narnia-sadusta. Hänen mielestään tarina sisälsi kaikki hyvän tarinan osat ja tunteet: jännitystä, huumoria, iloa, surua ja kiukkuu. Myös musiikkipedagogiopiskelijan mielestä tarina oli mukaansatempaava. Hän kuvaili, että siinä sai nauraa, tuntee vatsanpohjassa jännitystä ja välillä herkistyy. Tarina oli pitänyt otteessaan koko ajan alusta loppuun saakka. Opiskelijan mielestä tarina toimii koko perheen musiikinäytelmänä ja sitä olisi hyvä esittää myös jatkossa esimerkiksi koululaisille.

Lastentarhanopettajan mielestä näytelmän musiikki oli upeaa, monipuolista ja huolellisesti toteutettua. Volyymi säädettiin hänen mukaansa nopeasti alun vähän liian voimakkaasta sopivaksi. Laulunopettaja oli hyvin mielissään siitä, kun näytelmämme sisälsi paljon itse tehtyjä lauluja. Valmiit laulut taas olivat hänen mielestään valittu juuri oikeisiin kohtiin viemään tarinaa eteenpäin tai tuomaan tunnetilaa esiin. Laulunopettaja oli istunut yleisössä bändin puolella, ja siihen bändin soitto oli ollut hänen mielestään välillä liian voimakasta. Hän mainitsi kuitenkin, että laulajien äänet kantoivat hyvin. Musiikkipedagogiopiskelija oli sitä mieltä, että laulut ja taustamusiikki veivät hienosti tunnelmasta toiseen. Hän oli joissakin kohdissa kaivannut sitä, että olisi saanut itsekin laulaa enemmän mukana. Myös musiikkipedagogiopiskelija oli hyvin tyytyväinen siihen, että näytelmässä oli paljon omia lauluja. Laulujen sovitukset olivat miellyttäneet häntä, ja musiikin volyyymi oli ollut sopiva.

Lastentarhanopettajan mielestä näytelmän lavasteet ja rooliasut toimivat hyvin. Asut ja värit miellyttivät silmää, ja yksinkertaisilla konsteilla oli saatu aikaan hyvä kokonaisuus. Laulunopettaja oli myös sitä mieltä, että rooliasut olivat luonteavat ja lavasteet näppärästi koottu. Hänen mielestään yksinkertaisesti koottu silta toimi loistavasti ja näyttelijäntyö sillan alla virtaavassa joessa oli ollut uskottavaa. Musiikkipedagogiopiskelijan mielestä rooliasut olivat hauskat ja ne olivat korostaneet hahmojen luonnetta. Hänenkin mielestään lavasteet olivat uskottavat, ja heti saliin astuessa hänestä oli tuntunut siltä, että hän oli tullut Salaiseen Satumaahan.

Kaikki kolme vastaajaa olivat mielissään siitä, että lapsia oli osallistettu näytelmässä monipuolisesti. Laulunopettajan mielestä lapset olivat olleet innolla mukana. Myös musiikkipedagogiopiskelijan mielestä lapset näyttivät nauttivan esityksestä ja heillä oli ollut hauskaa.

Laulunopettaja ja lastentarhanopettaja olivat tulleet näytelmään ryhmän kanssa. He eivät muistaneet lasten yksittäisiä kommentteja näytelmän jälkeen, mutta molemmat ryhmät olivat heidän mielestään pitäneet esityksestä paljon. Laulunopettaja kertoi, että erityislapset ja -nuoret olivat olleet näytelmän jälkeen hyvin innoissaan. Myös lastentarhanopettaja kertoi, että lapset olivat pitäneet esityksestä ja he olivat puhuneet siitä jälkeinpäin jonkin verran.

Kaikkien kolmen vastaajan mielestä näytelmän ikäraja oli ollut sopiva. Laulunopettajan mielestä näytelmä oli paikoin jännittävä, mutta kukaan lapsista ei ollut näyttänyt pelkäävän liikaa edes noitaa.

4.3 Arvioivan raadin palaute

Tässä luvussa kerron näytelmäämme arvioineen raadin palautteen pääpiirteet. En ole laittanut mukaan heidän antamaansa palautetta lauluteknisistä asioista, koska opinnäytetyöni aiheen kannalta se palaute ei ole mielestäni olennaista. Arvioivaan raatiin kuului neljä henkilöä.

Raadin mielestä näytelmämme oli hieno kokonaisuus. Saimme erityisen hyvää palautetta käsikirjoituksesta, joka sisälsi huumoria, jännitystä ja lasten osallistamista. Musiikkipedagogiselta kannalta käsikirjoituksen rytmi oli raadin mielestä loistava. Tarina eteni loogisesti, ja se oli ollut sydämellinen ja lämmin hyvän mielen näytelmä.

Esiintyminen ja replikointi oli raadin mielestä ollut hyvin luontevaa ja ilmeikästä, ja vaikka Maija ja minä olimme molemmat päähenkilöitä, oli raati sitä mieltä, että olimme hyvin tasainen pari. Kumpikaan ei ollut jäänyt toisen varjoon. Tämä ei ole kuulemma aina itsestään selvää, jos päähenkilöitä on kaksi. Olimme raadin mielestä valinneet näytelmään hyvät roolihahmot, ja noita ja peikko toimivat hyvin sivuhahmoina.

Saimme raadilta hyvää palautetta myös itse tehdyistä lauluista ja musiikista, jota oli käytetty hyvin viemään tarinaa eteenpäin. Myös muusikontaitomme olivat tulleet hienosti esille näytelmässä. Näytelmän viimeiseen kappaleeseen raati olisi toivonut lasten osallistamista, koska se oli aika pitkä. Saimme näytelmän loppua ajatellen myös hyvän idean siitä, että lapset voisivat näytelmän jälkeen tulla lavalle tutkimaan siellä olevia soittimia. Voisimme esitellä niitä lapsille, ja he saisivat itse kokeilla soittaa niitä. Tämä oli mielestämme hyvä idea, ja aiomme luultavasti kokeilla sitä tulevissa näytöksissämme.

Arvioivan raadin jäsenet olivat yhtä mieltä siitä, että näytelmää tulisi viedä eteenpäin ja että sen esittämisen ei tulisi jäädä vain yhteen kertaan.

5 POHDINTA

Musiikkinäytelmän työstäminen ja esittäminen yhdessä ystäväni Maijan kanssa oli osittain vaativa ja toisaalta erittäin mukava kokemus. Haastetta lisäsi se, että kyseessä oli arvioitava päättökonsertti. Toisaalta tämä sai meidät käyttämään aikaa musiikkinäytelmän suunnitteluun niin, että siitä tuli mielestäni hyvä kokonaisuus.

Yksi haastavimmista asioista koko prosessissa oli tiukka aikataulu näytelmän työstämisen loppuvaiheessa. Yllätyin siitä, kuinka paljon asioita tulee hoitaa ennen esitystä, varsinkin kun kaikki näytelmään liittyvät osa-alueet olivat melkein kokonaan minun ja Maijan vastuulla. Ohjaava opettajamme ei päässyt näkemään näytelmämme läpimenoja kovin usein, koska asumme eri kaupungeissa. Tämä johti siihen, että kenraaliharjoituksissa olimme aika stressaantuneita, koska saimme lukuisia ohjeita näyttelemiseen ja laulamiseen vielä viime hetkellä. Jos olisimme voineet vaikka vielä viikon verran sulatella ohjeita, olisi tunnelma ennen esitystä voinut olla huomattavasti rennompaa. Yllätyin kuitenkin, että saimme säilytettyä esitysaamuna tietynlaisen rauhallisuuden ja näytelmä meni mielestäni odotettua paremmin.

Käsikirjoitusta laatiessamme oli ilo huomata, että pystyimme Maijan kanssa heittäytymään sen tekemiseen ja olimme itsekkin innostuneita, kun luimme valmista tekstiä läpi. Tuntui mukavalta päästää oma lapsenmieli ja luovuus valloilleen ja miettiä, mitkä elementit saisivat lapsetkin innostumaan näytelmästä. Tähän koin saavani apua siitä, kun muistelin, minkälainen musiikkinäytelmä olisi saanut minut innostumaan silloin, kun olin itse lapsi. Olin myös tyytyväinen siihen, että saimme sisällytettyä tarinaan syvällisiä aiheita, joita käsiteltiin lapsen maailmasta käsin. Apua oli myös siitä että saimme käsikirjoitukseen liittyen palautetta ulkopuoliselta ohjaajalta, sillä tämä toi uutta näkökulmaa ja uusia ideoita sen sisältöön. Opin, että pienimmätkin ehdotukset esimerkiksi jonkin lauseen muuttamisesta tai joidenkin sanojen pois jättämisestä voivat saada kohtauksen toimimaan paljon paremmin.

Aloitimme näytelmän läpimenot aika myöhään. Olisin itse kaivannut heti ensimmäisistä harjoituksista lähtien kommentteja ja parannusehdotuksia omaan näyttelijäntyöhöni. Olisi helpottanut, jos olisin heti voinut korjata esimerkiksi joitakin näyttelemiseen liittyviä manereita, joita en välttämättä itse aina edes tiedostanut. Esimerkiksi puheen tempo oli sekä minulla että Maijalla alussa hyvin nopea, ja olimme muutenkin hieman hätäisiä näytellessämme. Tähän asiaan minua auttoi ajatus siitä, että puhun tai teen asiat omasta mielestäni melkein liian rauhallisesti, silloin tempo pysyi yleensä hyvänä. Kristiina Kattelus antoi meille näyttelemiseen liittyen ohjeeksi, että meidän tuli ajatella puhuvamme ja toimivamme juuri siinä hetkessä, ikään kuin emme tietäisi, mitä seuraavaksi tapahtuu. Tämä oli haastavaa, mutta mielestäni näyttelimme Maijan kanssa jo muutamien läpimenojen jälkeen luontevammin.

Oli erittäin hyvä, että meillä oli bändissämme mukana ammattimuusikoita. He antoivat paljon ideoita näytelmän taustamusiikkiin ja ääniefekteihin, joten meidän ei tarvinnut itse keksiä kaikkea. Saimme myös kaikki laulut harjoiteltua hyvin nopeasti. Bändin kokoonpano toimi loistavasti, ja lopussa mukaan tullut pianisti oli meille myös suuri apu.

Näytelmään kuuluvat lavasteet ja rekvisiitta olisi ollut hyvä ottaa harjoituksiin mukaan aikaisemmin, jotta olisimme ehtineet totutella niihin. Esitysaamuna tarkastin moneen kertaan, että kaikki tavarat olivat paikallaan, koska vielä viikkoa ennen esitystä olimme olleet hieman epävarmoja siitä, missä minkäkin tavaran tulisi olla milläkin hetkellä. Myös kaikkien tavaroiden luettelo olisi auttanut tässä asiassa.

Kenraaliharjoituksissa minulle kävi lavasteisiin liittyen niin, että ihan näytelmän lopussa, kohdassa jossa Aino ja Juno lensivät Satumaasta takaisin kotiinsa kahden pöydän alta, minulla jäi tossu kiinni pöydän kankaaseen. Pöydän päällä oleva poikkihuilu melkein putosi. Onneksi kuitenkin suuremmalta haaverilta vältyttiin, ja esityksessä olin paljon varovaisempi. Kaikkea voi siis sattua, ja myös tästä johtuen lavasteiden ja rekvisiitan on hyvä olla mukana näytelmäharjoituksissa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Nautin näytelmää työstäessämme laulujen säveltämisestä ystäväni kanssa. Tuntui, että onnistuimme hyvin tekemään näytelmään sopivat kappaleet ja sävelsimme lauluja yhteistyössä varsin nopeasti. Jostain syystä onnistumme tässä asiassa säilyttämään tietynlaisen rentouden. Emme varsinkaan sävellystyömme alussa asettaneet tavoitteita sille, että kappaleiden tulisi kuulostaa juuri tietynlaisilta, vaan enemmänkin annoimme vain luovuutemme päästä valloilleen. Minua auttoi se, että Maijan kanssa pystyimme avoimesti keskustellen tuomaan ideoitamme esille. Niin sanottuja käyttökeltommiakin ideoita tuli varmasti ehdotettua paljon, mutta ideoita yhdistelemällä saimme kuitenkin aikaan mielestäni hyvät kokonaisuudet kappaleista.

Sävellystyötä helpotti se, että tiesimme, mitä kohtauksessa tapahtuu, ja siksi laulunaihe oli tavallaan jo valmiina. Joitakin lauluja emme olleet suunnitelleet näytelmään, ja sävelsimme ne vain siksi, että tarvitsimme molemmat lisää solistista laulettavaa arviointia ajatellen. Tällaisia olivat esimerkiksi kappaleet *Niin kuin sinäkin* ja *Ullakko*. Oli käytettävä aikaa sen miettimiseen, miten laulun tekstit veisivät tarinaa eteenpäin, jotta ne eivät käsikirjoituksessa vaikuttaisi niin sanotuilta täytelauluilta. Saimme mielestäni kuitenkin sovitettua molemmat laulut hyvin näytökseen. *Niin kuin sinäkin* -kappaleen kohdalla jouduimme hieman muokkaamaan käsikirjoitusta ohjaavan opettajamme kanssa, jotta se istuisi juonen kulkuun paremmin. Mitään suuria muutoksia ei kuitenkaan tarvinnut tehdä. Tulevaisuutta ajatellen olemme miettineet, että säveltäisimme myös näytelmän muiden säveltämien laulujen tilalle omat laulut. Olisi mukavaa, jos kaikki näytelmän laulut olisivat itse tehtyjä eikä meidän tarvitsisi myöskään huolehtia tekijänoikeuksista.

Mielestäni musiikinäytelmämme oli erittäin hyvä ja toimiva kokonaisuus. Tuntui, että myös lapset pitivät siitä. Jälkeenpäin ajattelen, että lapsiltakin olisi näytelmän jälkeen voinut pyytää vielä erikseen palautetta, mutta tämä ajatus ei tullut mieleeni kaiken muun järjestelyn lomassa. Aikuisilta saimme palautetta, mutta sen suhteen olisin voinut lähettää heille palautekyselyn heti näytelmän jälkeen silloin, kun se oli vielä tuoreena kaikkien mielessä. Ajatus kyselyn laatimisesta tuli mieleeni kuitenkin aika

myöhäisessä vaiheessa, ja siksi sen lähettäminen kesti kaksi viikkoa. Tästä huolimatta palaute oli kohtuullisen monipuolista ja tuntui, että näytelmä oli jäänyt elämään pitkäksi aikaa myös aikuisten mieliin.

Mietin seuraavaksi omien kokemusteni sekä Tuularin (1996) kirjoittaman kirjan pohjalta kysymystä siitä, mikä tekee hyvän lastennäytelmän. Tuulari ei puhu nimenomaan lastennäytelmästä, mutta hän kertoo yleisesti näytelmän eri elementeistä ja siitä, mitä hyvän näytelmän tulisi sisältää. Käytän pohdintani tukena myös muuta alan kirjallisuutta.

Tuulari määrittelee näytelmän tekstiksi, joka on kirjoitettu dialogimuotoon ja on tarkoitettu esitettäväksi. Näytelmän on tarkoitus herättää mielenkiintoa ja pitää mielenkiintoa yllä loppuun asti. Näyttelijän ja katsojan suhde on teatterin peruselementtejä. Katsoja uskoo näkemäänsä ja kuulemaansa, jos näyttelijä saa hänet vakuutettua siitä, että hän todella on se fiktiivinen henkilö, jota hän näyttelee. (Tuulari 1996, 23, 24.) Voin todeta oman kokemukseni pohjalta, että myös hyvässä lastennäytelmässä mielenkiinnon ylläpitämiseen vaaditaan juuri tällaisia elementtejä. Lastennäytelmässä tulee heittäytyä rooliin kokonaisvaltaisesti ja mielenkiinnon ylläpitämiseen liittyen avainasemassa on kuuntelun ja osallistavan toiminnan suhde.

Tuularin mukaan teatteriesityksen onnistumiseen vaikuttaa näyttelijöiden, lavastajien, puvustajien ja muiden työryhmän jäsenten yhteistyö (Tuulari 1996, 24). Uskon itse, että myös lastennäytelmässä on tärkeää, että nämä työryhmän tehtäviin liittyvät osa-alueet on mietitty tarkasti. Erilaiset mielenkiintoiset esineet ja asiat lavalla saavat lapset kiinnostumaan, ja valoilla sekä ääniefekteille saadaan luotua tunnelmaa näytelmän kohtauksiin. Näyttelijöiden uskottava roolisuuoritus saa lapset heittäytymään mukaan näytelmän kulkuun, ja hyvin mietittyihin roolihahmoihin on helppo samaistua.

Mielestäni hyvä lastennäytelmä tuo lapsille elämyksiä. Oma näytelmämme sisälsi runsaasti monipuolista musiikkia. Musiikki liikuttaa niin aikuisia kuin lapsia, ja hyvin mietittynä se vie tarinan kulkua jouhevasti eteenpäin.

Meillä oli näytelmässämme mukana myös erilaisia soittimia. Jotkut lapset eivät välttämättä ole nähneet ikinä poikkihuilua tai djembe-rumpua, ja uudet soittimet ovat oman kokemukseni mukaan lasten mielestä aina mielenkiintoisia. Maija Baric kirjoittaa että esitys on ollut arvokas, jos se on tuonut lapsille kokemuksen hyvydestä, kauneudesta, toivosta ja rohkeudesta. Nämä luovat tunnekokemuksia, jotka painuvat lasten mieleen, ja ne saattavat joskus myöhemmin avautua uudestaan häivähdyksenomaisena hyvänolon tunteena. Tällaiset elämykset tarjoavat voimavaroja lasten kasvuun ja kehitykseen. (Baric 2002, 23.) Jos näytelmä on sellainen, että se tukee lapsen kasvua, siinä on mielestäni onnistuttu. Taide ja musiikki ovat erinomaisia kanavia lasten kehityksen tukemisessa. Taiteessa on aina symbolinen etäisyys, ja tästä johtuen vaikeatkin asiat voidaan käsitellä turvallisesti vaikka jonkun laulun kautta.

Tuularin mukaan hyvässä näytelmässä herätetään odotuksia, jotka täytetään hienovaraisesti. Keskeistä tässä on jännitteiden kehittäminen. Jännitteillä voi olla pitkä tai lyhyt kaari. Hyvä näytelmä sisältää aina pitkiä jännitteitä, jotka syntyvät ristiriidasta ja siitä, mitä ristiriita tekee, ja miten se ratkeaa. (Tuulari 1996, 24.) Myös meidän näytelmämme sisälsi jännitteitä. Yksi pitkä jännite oli se, saavatko Aino ja Juno Satumaan pelastettua, ja tämä kysymys ratkeaa vasta näytelmän lopussa. Lyhyt jännite oli kohtauksessa, jossa päähenkilöt riitelevät aarteesta, jonka keinoin paha Olga-noita yritti saada ystävykset eroamaan toisistaan. Näin käykin hetkeksi, mutta ongelma ratkeaa varsin nopeasti, kun Satumaassa yksin harhaileminen tuntuukin päähenkilöistä liian pelottavalta. He sopivat riitansa ja jatkavat matkaa yhdessä.

Yhteenvetona voisin todeta, että hyvä lastennäytelmä sisältää elämyksiä ja osallistavaa toimintaa. Lavasteet, rekvisiitat ja musiikki on hyvin mietitty, ja ne tukevat käsikirjoitusta ja vievät näytelmää eteenpäin. Hyvässä lastennäytelmässä lapsilla on tärkeä rooli näytelmän etenemisessä, ja he saavat auttaa päähenkilöitä ongelmien ratkaisussa. Näytelmän tulee sisältää lyhyitä ja pitkiä jännitteitä, jotka pitävät mielenkiintoa yllä koko näytelmän ajan. Hyvässä musiikinäytelmässä laulut ovat osallistavia ja toisaalta myös sellaisia, että lapset voivat vain kuunnella. Näytelmässä on

onnistuttu, jos se tulee lähelle lasten maailmaa ja sen teema on tärkeä ja lapsille läheinen. Hyvä lastennäytelmä sisältää myös mielestäni jonkin opetuksen, jonka kautta voidaan tukea lasten kasvua ja kehitystä.

Koska näytelmämme sai niin hyvän vastaanoton, olemme miettineet, miten sitä voisi viedä eteenpäin tulevaisuudessa. Maija ehdotti näytelmämme eteenpäin viemistä Jyväskylän ammattikorkeakoulun yrittäjyysryhmän esitelmän aiheeksi. Hän oli suunnitteluryhmässä itsekkin mukana. Ryhmä suunnitteli, mille kohderyhmälle näytelmää voisi esittää, miten sitä voisi kehittää ja mitä sen kanssa voisi tehdä tulevaisuudessa. Koska näytelmämme työryhmän jäsenet asumme kaikki tällä hetkellä Jyväskylässä, oli luontevaa suunnitella, voisiko tällaiselle musiikinäytelmälle olla kysyntää Jyväskylän alueella.

Ryhmä totesi esitelmässään, että musiikinäytelmästä hyötyisivät Jyväskylän alueella lapset, nuoret, päiväkodit ja muut kouluuyhtymät. Näytelmän aihepiiriä voisi käyttää tukena opetuksessa ja kasvatuksessa. Projektin aihe on ajankohtainen, koska se kertoo ystävydestä ja erilaisuuden hyväksymisestä.

Musiikinäytelmän markkinointikanaviksi työryhmä oli listannut muun muassa Jyväskylän Kulttuurianton, Pelastakaa lapset ry Jyväskylän yksikön, Mannerheimin lastensuojeluliiton, Muuramen kulttuuritoimen sekä Jyväskylän seurakunnat. Joihinkin näistä toimijoista otettaisiin yhteyttä kevään aikana. Tulevaisuutta ajatellen ryhmä suunnitteli, että näytelmän pohjalta voisi tehdä mahdollisesti levyn ja nuottivihkon, joita musiikkileikkikoulut voisivat käyttää opetuksensa teemana. Ryhmä ideoi, että näytelmän aihepiiriä voisi käyttää myös erilaisissa hyvinvointiprojekteissa esimerkiksi lasten ja nuorten koulukiusaamiseen sekä mielenterveystyöhön liittyen.

Yrittäjyysryhmä suunnitteli myös, että voisimme hakea näytelmäämme apurahaa Keski-Suomen kulttuurirahastolta, jotta näytelmän kehittämisestä aiheutuvat kulut saataisiin katettua. (Diaesitys

yrittäjäyyskurssilla 2016.) Tämä asia on edennyt, ja olemme hakeneet apurahaa. Odottelemme tällä hetkellä vastausta.

Näytelmän eteenpäin vieminen on edennyt, ja olemme olleet yhteydessä Pelastakaa lapset ry:een sekä Jyväskylän Kulttuuriaitaan. Pelastakaa lapset ry:n väki oli meidän produktiostamme heti kiinnostuneita. Tulemme siis aika varmasti tekemään heidän kanssaan yhteistyötä, ja näillä näkymin saisimme heiltä myös tilat näytelmän esittämistä varten. Myös Kulttuuriaitassa oltiin kiinnostuneita musiikkinäytelmästä, ja he ehdottivatkin, että näytelmäämme voisi esittää ensi syksynä Jyväskylässä järjestettävässä Lasten lystifestivaaleilla. Olemme hyvin innoissamme näistä mahdollisuuksista. Uskon, että musiikkinäytelmämme voi olla osaltaan rikastuttamassa Jyväskylän alueen kulttuurielämää. Voisimme esittää näytelmäämme muissakin kaupungeissa, sillä se on helposti liikuteltavissa ja työryhmämme on pieni.

Uskon, että tämänkaltaisella musiikkinäytelmällä voi olla monenlaista merkitystä lasten elämässä. Näytelmässämme käsitellään ystävyyttä ja erilaisuuden hyväksymistä, mikä on mielestäni tärkeä aihepiiri lasten kasvua ja kehitystä ajatellen. Lapset voivat tämän kautta oppia, että erilaiset ihmiset voivat toimia sovussa ja yhteisymmärryksessä keskenään, ja tätä kautta he voivat ymmärtää, että erilaisuus on vain rikkaus. Musiikkinäytelmämme tarjoaa lapsille kokemuksia erilaisista musiikkityyleistä. Se tarjoaa kulttuurielämyksen, joka voi jäädä pitkäksikin aikaa lasten mieliin. Näytelmässämme on myös lapsille uusia lauluja ja loruja, joita he oppivat osallistavan toiminnan kautta.

Mielestäni musiikkinäytelmät ovat hyvä kanava käsitellä lasten kanssa suuria ja ehkä pelottavaltakin tuntuvia aiheita turvallisessa ympäristössä. Kun lapsi pystyy samaistumaan roolihahmoon, joka selviytyy tehtävistään, voi se tuoda lapselle itseluottamusta siitä, että myös hän pystyy selviytymään erilaisista elämään kuuluvista haasteista.

Sinikka Ruusanen ja Kaisa Torkki kirjoittavat, että mielikuvitus tarvitsee kasvaakseen ja kehittyäkseen havaintoja, kokemuksia, elämyksiä ja

tunteita (Ruusanen & Torkki 2001, 101). Uskon, että myös meidän musiikinäytelmämme kautta lapsille voidaan tuoda heidän mielikuvitustaan ja kokemusmaailmaansa rikastuttavia elämyksiä.

Kertomus Ainon ja Junon seikkailusta Salaisessa Satumaassa on valmis esitettäväksi uusille yleisöille. Meillä on hyviä tulevaisuuden suunnitelmia näytelmäämme ajatellen, ja nyt sitä täytyy vain päästä esittämään, jotta useammat lapset ja nuoret pääsisivät nauttimaan musiikinäytelmästämmme. Odotamme innolla sitä, mihin kaikkeen näytelmämme voi vielä yltää. Ehkä siitä voisi joskus tulevaisuudessa tehdä vaikka lastenkirjan.

Opinnäytetyöni päätteeksi sopii mielestäni hyvin lainaus YK:n lasten oikeuksien sopimuksesta:

”Lapsella on oikeus lepoon, leikkiin ja vapaa-aikaan sekä taide- ja kulttuurielämään.” (YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 1989.)

LÄHTEET

Airaksinen, R. & Okkonen, S. 2006. Teatteria tenaville: Lapsi teatterin kokijana. Helsinki: Tammi.

Baric, M. & Aalto, A. 2002. Haltioitumisen hetkiä. Moments of inspiration. Helsinki: Nukketeatteri Sampo / Puppet Theatre Sampo.

Hako, P. & Nieminen, R. 2006. Ammatti: Säveltäjä. Helsinki: Like.

Heiniö, M. 2006. Mikko Heiniö. Teoksessa: P. Hako. & R. Nieminen. (toim.): Ammatti: Säveltäjä. Helsinki: Like

Karppinen, S., Puurula, A. & Ruokonen, I. 2001. Taiteen ja leikin lumous. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab.

Renander, B. 2003. Luovan prosessin tunteet. Helsinki: Nemo.

Rusanen, S. & Torkki, K. 2001. Mistä on lapsen kuvat tehty. Teoksessa: S. Karppinen., A. Puurula. & I. Ruokonen. (toim.): Taiteen ja leikin lumous. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab.

Ruokonen, I., Rusanen, S. & Välimäki, A-L. (toim.) 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

Ruokonen, I. 2009. Musiikillista oppimisympäristöä luomaan. Teoksessa: I. Ruokonen., S. Rusanen. & A-L, Välimäki. (toim.): Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

Ruokonen, I. 2001. Äänimaisemia ja ilmaisun iloa musiikin kielellä. Teoksessa: S. Karppinen., A. Puurula. & I. Ruokonen. (toim.): Taiteen ja leikin lumous. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab.

Sinivuori, P. & Sinivuori, T. 2000. Esiripusta aplodeihin: Opas harrastajateatteriohjaajille ja ilmaisukasvattajille. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Toivanen, T. 2010. Kasvuun!: Draamakasvatusta 1-8-vuotiaille. Helsinki: WSOYpro Oy.

Tuulari, J. 1996. Kirjoittajan opus: Draamasta ja proosasta. Vaasan läänin taidetoimikunnan julkaisuja.

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista. 1989. Unicef. [viitattu 18.3.2016].
Saatavissa: https://unicef.studio.crasman.fi/pub/public/pdf/LOS_A5fi.pdf

Yrittäjyyskurssi 2015. Diaesitys.

LIITTEET

LIITE 1

Helinä Haapalan & Maija Sipiläisen lastenkonsertti

”Salainen Satumaa”

Kuva: Maija Sipiläinen

Keskiviikkona 14.10.2015 klo 10

Musiikki- ja draamainstituutin kamarimusiikkisalissa

Lahden ammattikorkeakoulu

Musiikki- ja draamainstituutti

Svinhufvudinkatu 6 F-G, 15110 Lahti

Esityksen kesto noin 45min.

Tervetuloa!

LIITE 2

Kysymyksiä yleisölle ke 14.10.2015 järjestetystä lastenmusiikinäytelmästä
”Salainen Satumaa.”**Ammatti/mitä opiskelet:**

1. Mitä mieltä olit tarinasta?
2. Mitä mieltä olit musiikista?
3. Oliko musiikin voimakkuustaso sopiva?
4. Olivatko rooliasut sinusta esitykseen sopivia?
5. Piditkö lavastuksesta?
6. Saivatko lapset osallistua tarpeeksi?
7. Jos osallistuit ryhmän kanssa esitykseen, millaisia kommentteja lapsilta tuli?
8. Oliko näytelmän ikäraja (5v) mielestäsi sopiva?
9. Vapaa sana (esim. mistä tykkäsit erityisesti, mikä oli mieleenpainuvaa, mitä voisi vielä kehittää jne.)

Kiitos vastauksestasi! ☺

LIITE 3

”Salainen Satumaa”

Kun kaksi kaverusta Aino ja Juno kaipaavat jännitystä elämäänsä, päättävät he lähteä tonkimaan ukin vanhaa ullakkoa. Mutta ullakon kätköistä löytyykin jotakin perin ihmeellistä! Tästä alkaa jännittävä seikkailu jossa tosiystävyyys punnitaan.

- **Ullakko**
Säv. San. Helinä Haapala
Sov. H. Haapala, M. Sipiläinen, R. Haapala, J. Erma
- **Over the rainbow**
Säv. Harold Arlen
San. E. Y. Harburg
Suom. Usko Kemppi ja Intro sekä
Outro Maija Sipiläinen
- **Matkustetaan**
Säv. san. Helinä Haapala
Sov. Helinä Haapala, Riku Haapala
- **Omituisten otusten kerho**
Säv. san. Allu Tuppurainen
Sov. Kari Hillo
- **Niin kuin sinäkin**
Säv. san.
Helinä Haapala & Maija Sipiläinen
Sov. M. Sipiläinen, H. Haapala, Riku Haapala, Jari Erma
- **Aarretango**
Säv. san.
Maija Sipiläinen & Helinä Haapala
Sov. M. Sipiläinen, H. Haapala, R. Haapala, J. Erma
- **Potpuri**
Sov. Helinä Haapala
Cherbourgin sateenvarjot
Säv. Michel Legrand
Suom. San. Sauvo Puhtila
Sov. Markku Johansson
Poika ja ilves
Säv. Soren Hyldgaard
San. Asser Korhonen
Sov. Jussi Chydenius, Leri Leskinen
- **Tuulentunto**
Säv. Lappalainen
San. Mari Kaasinen, Virtanen
- **Sinusta luovu en**
Säv. san. Maija Sipiläinen
Sov. M. Sipiläinen, H. Haapala, R. Haapala, J. Erma

Rooleissa:

Aino	Helinä Haapala
Juno	Maija Sipiläinen
Peikko	Riku Haapala
Noita	Jari Erma

Bändi:

Kitara	Jari Erma
Basso	Riku Haapala
Piano	Anu Silvasti

Kiitokset:

Kristiina Kattelus
Jari Erma
Riku Haapala
Anu Silvasti
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Lahden ammattikorkeakoulu

LAMK**Lahden ammattikorkeakoulu**

Lahti University of Applied Sciences